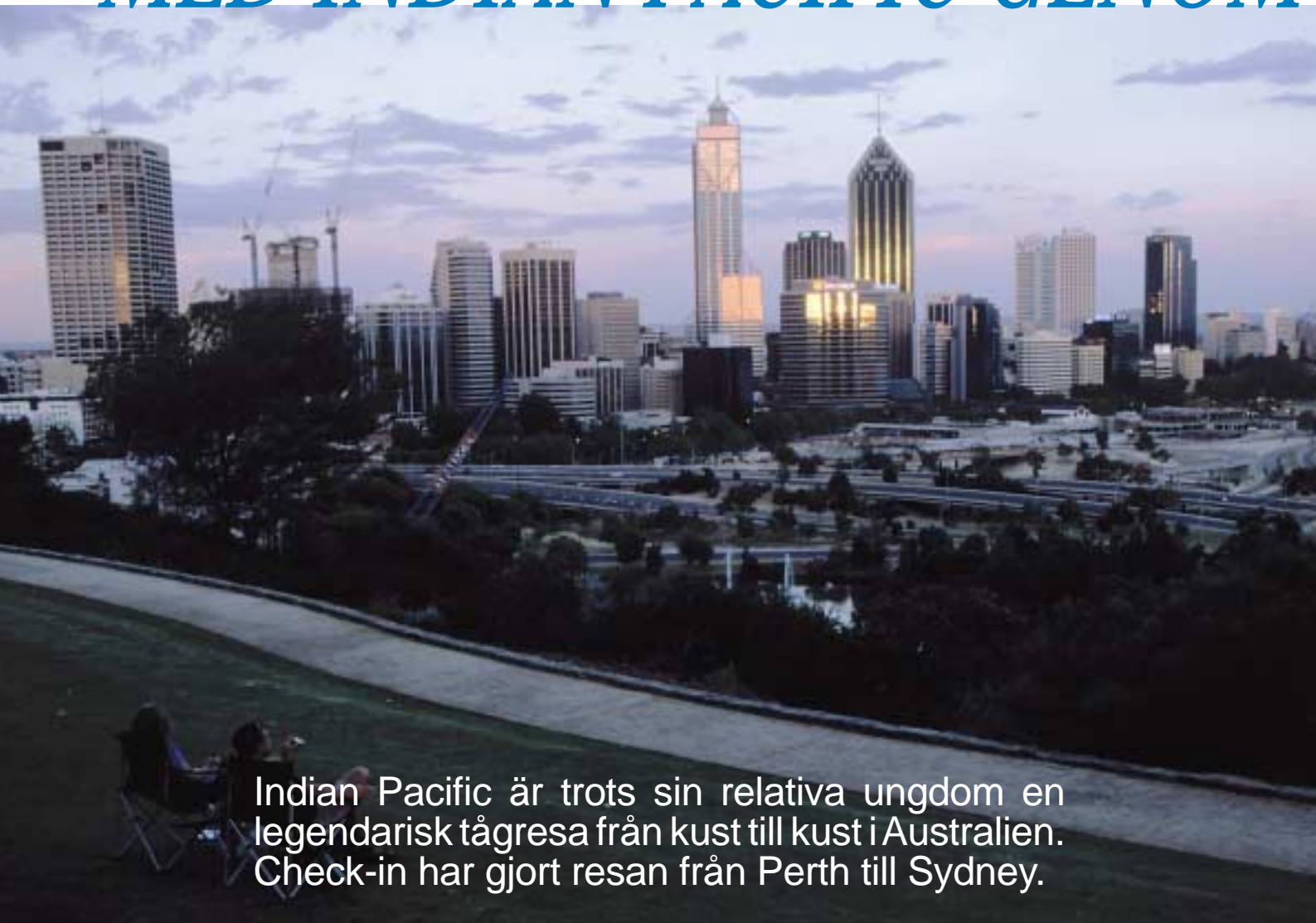

Från Perth till Sydney...

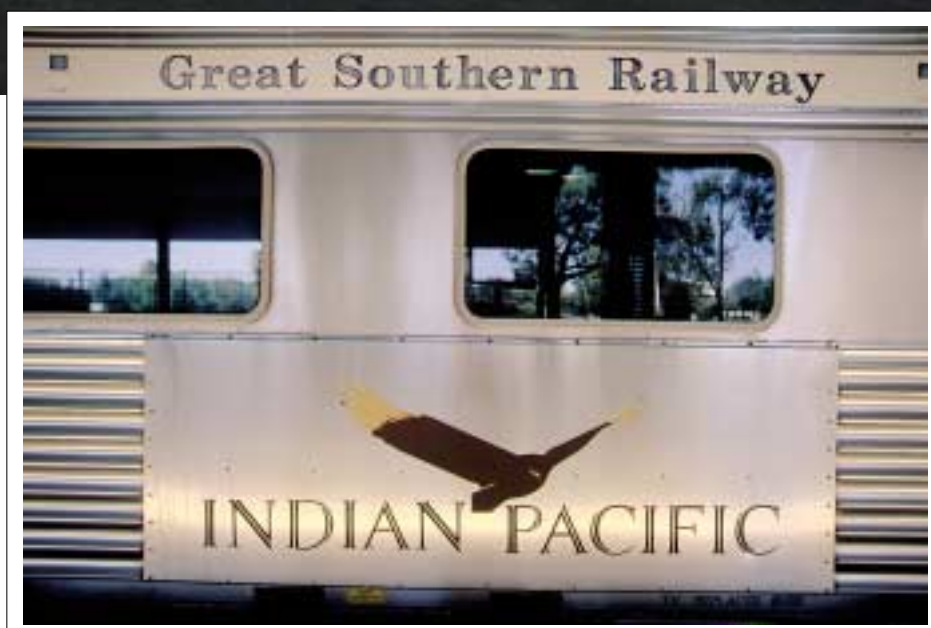
MED INDIAN PACIFIC GENOM

Indian Pacific är trots sin relativa ungdom en legendarisk tågresa från kust till kust i Australien. Check-in har gjort resan från Perth till Sydney.

Perth gör ett tappert försök att fånga in kvällssolens sista strålar, *ovan*.

I morgonljuset väntar Indian Pacific på sina passagerare, *till höger*, och tre morgnar och 435 mil senare rullar tåget in i Sydney, där berömda Harbour Bridge och Operahuset står, *nästa sida*.

HELA AUSTRALIEN

Text och foto
Cedric Hanneberg, Peter Hanneberg

Så fick vi då i januari möjlighet att åka till Australien och se denna fantastiska kontinent. I bagaget har vi vår färdguide, en tegelsten med mjuk inbindning, nämligen Björn Nordströms 770 sidor digra Australien-guide.

Det är lika skönt att lämna det -15° kalla Stockholm på nyårsdagen, som det är en chockartad upplevelse att landa i det $+39^{\circ}$ varma Perth ett dygn senare. Perth, i storleksordning som Stockholm, ligger på sydvästkusten och brukar kalla sig "världens mest isolerade storstad". Närmaste like är Adelaide 270 mil österut.

Vi tillbringar ett par dagar i Perth. Det

är en stad som är lätt att tycka om. Den är stilren och vacker, utan alltför amerikanska överdrifter i sin skyline. Den ligger vid vattnet, både vid sjö och kust, och den har stora parktytor som tillsammans med kustbrisen fungerar som stadens lungor. De historiska inslagen är många bara man tar sig över bron till Freemantle, en egen stad på förortsavstånd från Perth, som 1829 blev första platsen för Väst-Australiens kolonisering. Här trängs de viktorianska byggnaderna med varandra medan de bara finns sporadiskt i själva Perth, ofta till synes inkilade med skohorn mellan de glasade höghusen. Freemantles mest berömda gata är Cappuccino Strip, här

bör man vandra en stund för att få rätt känsla av staden.

Vi finner det roande att, under många av de sträckor vi tillryggalägger i Australien, läsa Björn Nordströms synpunkter, reflektioner och humoristiskt skrivna historiska anekdoter. Han är förmodligen Sveriges främste expert på resande i Australien, och genom sitt yrke som journalist på Dagens Nyheter förmögen att improvisera och förmedla sina kunskaper på ett sätt som gör att hans tegelsten är betydligt lättare i innehåll än i handen. I fallet Perth berättar han t ex om hur astronauten John Glenn överraskades av allt ljus som strålade från staden när han kretsade runt jorden 1962, och återigen ►

I Australien skulle 17 Sverige få plats. Järnvägen över kontinenten innefattar bl a en raksträcka motsvarande Stockholm-Göteborg i längd.

Servicenivån märks redan vid påstigningen, där passagerarna blir väl omhändertagna redan på perrongen.

► 1998 på rymdfärjan Discovery. På en i övrigt mörk kontinent hade Perthborna tänt alla sina ljus speciellt för honom. Två gånger, med 36 år emellan...

En viktig ingrediens i vår australiska rundresa är att med legendariska Indian Pacific Railway korsa den väldiga kontinenten. Från västkust till östkust, från Perth till Sydney, en resa på tre dygn och 4 352 kilometer. Klockan 10:55 avgår äntligen tåget från East Perth Railway Terminal efter en flygplatsliknande incheckning. Resans första bit går på det ena av ett dubbelt treskenspår, i likhet med förortstågen i Perth.

FRÅN FLODDAL TILL HALVÖKEN

Efter att ha passerat Perths oändliga villaförorter börjar tåget långsamt klättra upp mot höglandet utmed Swan Rivers floddalgång. Ett alldeles utmärkt tillfälle att sätta sig i den eleganta restaurangvagnen för den första lunchsitningen och avnjuta en tvårätters måltid och

en Swan Draught från ett lokalt bryggeri i Perth. Floden vidgar sig till stor sjö intill Perth, strax innan den mynnar i Indiska oceanen genom en smal passage. Den har fått sitt namn av de svarta svanar man ser simma i sjön.

Klockan 20:00 skulle vi ankommit till den första större orten, Kalgoorlie, som också är sista utposten före den närmast oändliga vildmarken. Vi är tjugo minuter sena på grund av att rälsen varit för varm i den ovanligt heta australiska sommaren. Tågföraren tvingades hålla lägre hastighet då det var risk för solkurvor, något som personalen vänligt förklarar för oss. Att åka tåg på längre sträckor i Australien är tidskrävande, och är därför ingenting vanliga australiensare gör till vardags. Tågresan är därför upplagd mer för turister. Vid fyra olika stationer på vägen till Sydney gör tåget ett längre uppehåll på två tre timmar för att resenärerna ska hinna ta sig en titt utanför tåget och få möjlighet att åka med på en

guidad busstur. Vi deltar i dem alla, med början i Kalgoorlie.

Kalgoorlie med dess 30 000 invånare verkar vara klippt direkt ur en Vilda Västern-film med breda gator, långa balkonger och djupa kulisserverandor. Som kuriosa berättar chauffören knappt hörbart mumlande att gatorna byggdes så breda för att man skulle kunna vända med ett kameltåg – kameler vägrar nämligen att backa. Kalgoorlie uppstod när man fann guld på 1890-talet. Som mest bodde 100 000 människor i området. Idag är staden, förutom gruvorna, även känd för sin sexindustri. På de många barer där gruvarbetarna kopplar av efter jobbet finns så kallade "skimpies", lättklädda barflickor som emellanåt visar upp vad de har innanför den minimala korsetten, berättar Björn Nordström initierat i sin utmärkta guidebok. Vår busschaufför roar sig med att stanna utanför ett antal av dessa barer så turisterna, de flesta i övre medelåldern och från

”Här ute i vildmarken stannar det långa tåget sina sjutton vagnar ibland i de små byar som finns kvar utmed järnvägen, tillkomna som vattenstationer under ångloksepokan.”

Cook Town, den en gång blomstrande järnvägsorten mitt på Nullarbor Plain, är idag en spökstad bränd av den obarmhärtiga solen.

övre samhällsklass, kan kika in mellan saloondörrarna och med lite tur kanske få syn på en ”skimpy” som just råkar hålla ut sina behag över bardisken. Efter detta, som några verkar finna nöje i, beger vi oss till Super Pit Lookout för att titta ned i jordens största gruvhål, en märklig upplevelse i nattmörkret, där hålet fylls av ett grönaktigt konstljus. Vi är glada att komma tillbaka till tåget, så vi slipper spetsa öronen för att urskilja orden i vår chaufförs mummel i micken. Ibland undrar vi om han tuggar på den.

NULLARBOR PLAIN

Vid 23-tiden rullar vi vidare och när vi vaknar nästa morgon har vi kommit ut på världens längsta raksträcka, 478 kilometer mellan Rawlinna i Western Australia och Cook i South Australia. Vi har nämligen nått det stora ökenliknande område, Nullarbor Plain, mitt ute i det som kallas The Outback. Nullarbor betyder ungefär ”inga träd” på latin, och

förutom några ensamma halvdöda träd finns det bara halvmeterhöga buskar. Under färden över Nullarbor Plain ser vi ofta känguruer och emuer, Australiens strutsar, som försöker fly från tåget, samt enstaka kaniner och rovfåglar. Det sägs att när det regnar här, vilket inte hör till vanligheterna, maximalt någon gång per år, slår en matta av blommor ut för att snart dö igen. Nullarbor Plain täcker en yta ungefär som två gånger England.

Här ute i vildmarken stannar det långa tåget sina sjutton vagnar ibland i de små byar som finns kvar utmed järnvägen, tillkomna som vattenstationer under ångloksepokan. Järnvägen är fortfarande deras enda normala kommunikation med omvärlden. På förmiddagen stannar vi till i Forrest, 22 mil före ökenmetropolen Cook. Vi funderar om namnet tillkommit som en ironi i detta trädlösa land, men det är nog snarare en hyllning till upptäckaren Lord John Forrest som

tog sig österut hela vägen från Perth, och senare blev upphöjd till premiärminister under 1:a världskriget.

Det hör nog inte till vanligheterna men här kliver faktiskt en resenär av, en äldre dam som ska hälsa på sin dotter som är en av de tre bofasta. De övriga två är svärsonen och hans hund. Dessutom lossas några kartonger med livsnödvändigheter och en postsäck. I byn finns, förutom en väntkur vid det långa mötesspåret, ett utedass och några hus, även en flygplats med två väldiga, asfalterade landningsbanor, tre kilometer långa. De är byggda enbart för att vara nödländningsplats för transkontinentala jetflyg, och möjligen transplanetära rymdfärjor som inte hittar hem till Kalifornien.

Tågresan är lugn och avkopplande. För en gångs skull hinner vi sitta ned timmar i sträck och försjunka i våra olästa böcker. Det finns nästan ingen långväga persontrafik på järnväg i Australien, det är mest runt städerna och i den tätare ►

”Efter en snabb titt på ett 45° varmt Cook är det skönt att återvända till det luftkonditionerade tåget. I sanning en märklig, gudsförgäten plats på vår jords yta.”

Från Perth, överst till vänster, tog Check-in tåget över hela kontinenten till Sydney, via ökenhållplatserna Forrest, överst till höger, och Cook, ovan, samt storstaden Adelaide, ovan till höger.

► bebyggda sydöstra delen man kan tala om tåget som allmänt transportmedel. Järnvägen vi åker på är därför byggd för godstrafik, utan frakt skulle det aldrig gå runt ekonomiskt. Man möter ofta upp emot två kilometer långa godståg, och vårt tåg lunkar fram med en högsta tillåten hastighet på 110 kilometer i timmen och en medelhastighet på 85 km. Längst bak i tåget finns två bilvagnar. Flera av medresenärerna har kört bilen tvärs över kontinenten för att sedan ta tåget tillbaka.

De genomgående tågen Perth-Sydney infördes år 1970 då arbetet med en enhetlig spårvidd i alla delstater tvärs över Australien, normalspår 1435 millimeter, var slutfört. Nästa stora händelse i den australiska järnvägshistorien inträffar just idag, när järnvägen förlängs från Alice Springs till Darwin på nordkusten. Den beräknas kunna invigas i december 2003. Det blir då möjligt att åka

med det legendariska tåget The Ghan över kontinenten i nordsydlig riktning. När The Ghan förlängs blir resan Adelaide-Darwin 47 timmar och 2 979 kilometer lång.

SPÖKSTAD MITT I ÖKNEN

Mitt på dagen stannar vi i Cook, 1 521 kilometer från Perth, för några timmars uppehåll, dels för att tanka diesel och fylla på vatten i tåget, dels för att turisterna ska hinna se spökstaden Cook. En gång i tiden var den av stor betydelse för järnvägen och vice versa, men har på senaste åren fått se antalet bofasta minska med hela 50 procent – från fyra till två personer. En av dem får sin souvenirbutik invaderad av turister fyra gånger i veckan då tåget kommer, så ock av oss. Turisterna tittar också på skolan, sjukstugan och simbassängen, sedan länge övergivna. Finns det skolbarn ute i The Outback får de numera undervis-

ning via kommunikationsradio av School of the Air. Sjukvården sköts av Royal Flying Doctors Service. Efter en snabb titt på ett 45° varmt Cook är det skönt att återvända till det luftkonditionerade tåget. I sanning en märklig, gudsförgäten plats på vår jords yta.

Idag används ofta solceller på den australiska landsbygden för att driva t ex vägbomsanläggningar, trafiksignaler och växeldriv, speciellt i inlandet där det sällan är dåligt väder. En stor del av järnvägen i inlandet följs parallellt av gamla telefonstolpar i obestämbar skick, en del hjälpligt upprätta, andra liggande för att aldrig mer resa sig. Under en era höll de upp Perths enda telefonförbindelse med resten av det bebyggda Australien. Numera är ledningen nedgrävd och man kan gissa att pålitligheten ökat markant sedan dess.

Ungefär halvannan timme efter Cook när vi Ooldea som innebär slutet på

Tågets restaurang och en Kangaroo Gold-hytt, överst. Royal Flying Doctorsbas i Broken Hill, ovan till vänster. Krokodil- resp. kängurupizza i Sydney, ovan till höger.

Nullarbor Plain. Utanför fönstret tar en torr och kuperad skog över. Inte långt härifrån, i Maralinga, utförde Storbritannien kärnvapentester mellan 1953 och 1957. Delar av området är nu täckt av ett tunt lager radioaktivt damm med en halveringstid på 240 000 år. Mitt i natten passerar vi hamnstaden Port Augusta och får därför aldrig chansen att titta på staden. Postflyget i världens största postdistrikt utgår härifrån. En gång i veckan lyfter planet och kommer tillbaka två dagar senare efter en runda på 2600 kilometer och 47 landningar. För den annorlunda turisten finns möjlighet att åka med...

Tidigt på morgonen dag tre kommer vi fram till den första "riktiga" staden på vår resa, Adelaide. Det känns som det var mitt i natten, då vi ställt tillbaka klockan en timme första natten och en och en halv timmar andra natten. I Adelaide får vi ännu en guidad busstur.

Staden är liksom Perth i Stockholms storlek. Strukturen är mer europeisk än många andra städer i Australien. Adelaide är mer sammansatt än både Perth och Sydney, där folk vill bre ut sig med eget hus och trädgård, med oändliga vilaförorter som följd.

FLYGANDE LÄKARES HÖGKVARTER

På eftermiddagen når vi gruvstaden Broken Hill strax efter gränsen till New South Wales. Staden är, förutom gruvindustrin, även känd för att hysa Royal Flying Doctors huvudkontor i New South Wales. Under en guidad busstur med den skäggigaste busschaufför vi skådat, gör vi ett studiebesök där. De flesta i Sverige känner förmodligen till organisationen sedan TV-serien "Doktorn kan komma". Faktum är att seriens skapare skickade manus just till kontoret i Broken Hill för faktakoll, berättar Björn Nordström.

Spåråläget är i allmänhet sämre här än mellan Perth och Adelaide, särskilt kring Broken Hill. Spåret ligger till viss del fortfarande på träslipers. Vid tre-rättersmiddagen på kvällen dricker jag en öl som håller sig kvar i sitt höga glas även när det vibrerar kraftigt. Mitt resällskap envisas med sina viner. Trots ett försök att dela upp vinglasets innehåll i två olika glas blir den vita tygduken allt rödare ju närmare Sydney vi kommer. Personalen är uppenbarligen luttrad vad gäller vita linnedukar förstörda av rödtjut.

I det ökenliknande området mellan Menindee och Ivanhoe kryllar det av känguruer, vilket delvis beror på att det är skymning och den värsta värmen lagt sig. Man kan nästan förstå varför kängurun är känd som en "hoppande trafikfara", speciellt på natten då djuren söker sig mot fordons strålkastarljus för att leta mat.

De öde byarna föddes i Landet Ingenstans som vattenstationer för ångloken.

► När vi vaknar den tredje och sista morgonen befinner vi oss i Blue Mountains på väg ner mot Sydney på Australiens östkust. Den vackra och regnskogsfuktiga bergskedjan och kanjonen bjuder på en resa i starkt kuperad terräng med många tunnlar. Det börjar vid det här laget kännas som en påfrestning att få mat tre gånger om dagen på ett tåg där man inte ägnar sig åt några andra fysiska aktiviteter än promenaderna till just restaurangvagnen. Efter en sista frukostsittning når vi Sydney klockan 09:15 efter en knappt tre dygn lång resa.

SYDNEY – LÄTT ATT ÄLSKA

Sydney har 3,8 miljoner invånare och är Australiens största stad. Den står med många fler skyskrapor än Perth vid järnvägens andra ände. Efter att ha hittat våra väskor i bagageutlämningen letar vi oss fram till vårt hotell, Observatory Hotel uppe vid The Rocks, och några spännande dagar i Sydney väntar.

Vi kan inte låta bli att le åt Björn Nordströms träffande sammanfattning av Sydneys själ och dragningskraft: ”Det är värmen och livsstilen som gör Sydney. Uttrycket ’no worries’ är inte bara en klyscha, det tas på största allvar. Fritiden är en helig institution, och hur mycket det än talas om att komma ikapp de asiatiska grannarna kommer australier aldrig att sätta styrelsemöten före barbecues. Det finns viktigare saker att tänka på – som hur vågorna blir nästa helg eller om vinet står på kylning. Det är sådana frågor som betyder något i Sydney.”

Vi följer expertens råd – vad ska man annars med experter till? Tre dygn i Sydney är en storslagen njutning. Vi söker stemmet och pulsen runt kajerna vid

Sydney Cove, den goda maten runt Darling Harbour och Cockle Bay, de svalkande ölsorterna på stans äldsta pub på George Street. Vi söker lugnet och skuggan i de vackra Kungliga Botaniska Trädgårdarna och runt Archibalds fontän i Hyde Park, vi söker brisen och de öppna landskapen i en segelbåt i Sydneys inlopp från havet, Port Jackson.

Vi finner tystnaden och havens hajar och rockor i Sydney Aquarium, tillfällig svalka inne i Sydney Opera House under en privat guidning, nöje och kulturell injektion i samma byggnad under kvällens föreställning av Mozarts opera ”Cosi Fan Tutti”. Vi finner utsikten över staden uppe i det 305 meter höga Sydney Tower och i ett sjöflygplan under en Flight Seeing. Till lunch äter vi kanske krokodil- eller kängurupizza på Australian Hotel i The Rocks eller kanske en hel grillad fisk eller filé på någon av utserveringarna i hamnen. En kväll lyxar vi till oss och går på världsberömda Rock Pool, där vi får full valuta för pengarna trots att vår måltid för två kostar 2 400 kronor inklusive drinks, vin från Cape Mentelle och en armagnac från 1947. Rock Pool räknas till världens bästa restauranger och drivs av Neil Perry & Trish Richards, som också står bakom maten på Qantas kräsna flygningar i business class.

Sydney tillhör de där städerna man kan klassa till gruppen ”jordens vackraste”. Den ligger vid vatten, vilket tillsammans med det ständigt vackra vädret bidrar starkt till dess skönhet. Det är staden att strosa i och glömma alla vardagsbekymmer, och istället låta sig fångas av den ljusa, livsglada, internationella atmosfären. Sydney är lätt att bli förälskad i. □

RESETIPS

Flyget

Qantas flyger till/från Perth resp. Sydney via Singapore, tur och retur från ca 11 000:-. Man kan då komplettera tågresan genom Australien med ett inrikes flygpass på några veckor. Qantas har också en jorden runt-biljett, från 13 900:- från Stockholm och inklusive fem fria destinationer. Inom Australien kan man lägga till ett flygpass och ev. tågresor.
www.qantas.com.au

Tåget

Det finns tre olika klasser ombord på Indian Pacific Railway:

Red Kangaroo Daynighter Seat består av vanliga sittvagnar med dusch och toalett i vagnsändarna samt tillgång till enkla bistro och restaurangvagn. Pris Perth-Sydney: ca 2 190:-.

Red Kangaroo Sleeper Cabin är sovvagnar med tvåbäddskupéer med egen dusch och toalett samt tillgång till restaurangvagn och loungevagn. Pris Perth-Sydney: ca 5 750:-.

Gold Kangaroo Service är den exklusivaste klassen. Här ingår frukost, lunch och middag i restaurangvagnen varje dag och hytterna är bättre. Pris Perth-Sydney: ca 7 170:-.

Med ytterligare påslag på priset finns möjlighet att boka en kupé de luxe som är dubbelt så stor som en vanlig och innehåller bland annat en dubbelsäng.

På hemsidan www.railaustralia.com.au finner man alla varianter av tågpass för Australien.

Boendet

I Perth bor vi en natt på internationella lyxhotellet Hyatt Regency för endast ca 900:- med utsikt över ”Svansjön”, en natt i den viktorianska byggnad i Freemantle som inrymmer Esplanade Hotel, och en natt på Pension of Perth, en typisk form av australisk privatpension av god klass. Alla rekommendabla.

I Sydney bor vi på The Observatory Hotel, ett historiskt kännemärke, se särskild artikel. Från 2 100:- per rum och natt.

Lästips
Australien – en guidebok, av Björn Nordström. Prisma. Stockholm, 2000.